

Baltijas Semkopis.

Maksa:

Par gabu 2 r., par 1/2 gabu 1 r. 10 l., par 3 mehņ. 60 l.; ar peckūstīšanu: a) par pastu: 2 r. 60 l., 1 r. 40 l., 90 l.; b) Jelgavā: par gabu 2 r. 30 l.

Sludinājumi

maksa 5 kop. f. par rindinu.

3. gada-gahjums.

Apstāstojuma:

Jelgavā: „Balt. Semkop.“ redakcija, Katolu eelā № 2 (ieštā); Rihgā: Leelā Kāleju-eelā № 4, pee Kapteina un Lūpama l. l. grahmatu-bodē un pee Verchendorff l. Rattu-eelā № 13. Zitur: Pee mahjitateem, skolotājeem, pag. wezateem, strihweereem ic. un wišas grahmatu-bodēs.

№ 19.

Jelgavā, trešchdeenā, 11. maijā.

1877.

Rakstītājs: Daščadas siņas: No kara-lauka. No eelšsemehm. No ahrsemehm. — Jaunatās siņas. — Wispahriga data: Jaunee lītumi par Baltijas pilšehtu waldbišānu. — Lauksaimneeziba: Semkopības kalenderis preešč maija mehneščā. Daħša darbi maijā. Jautājeens. Puķu un daščadu zitu augu kopšāna ištābā, it īhpāšči seemā. — Šhis un tas: Literarišti kritumi. Saeem laštājeem par siņu. — Atbildes. — Sludinājumi.

Daščadas siņas.

No kara-lauka.

No weenas pušes mehš ešam ušmanīgi dariti uš nepilnību muħfu siņas no kara-lauka. Šcho weenu puši atgahdinādami, ka muħfu greħzigā pašaulē deemschehl ne kas naw pilnigs un ka tadehl pāt muħfu brangeem un duščigeem kara-pulkeem laitam ne-išdošees, tiť aħtri Turkus šihwōs un breesmigōs kautindš ušwaret, tā muħfu siņafahrigais kritiķis to šawā galwā šaliziš, — mehš preešč šaweem ziteem zeen. laštājeem peesihmejam, ka peħz walšis waldbibas noleh-muma tiťai taħš siņas no kara-lauka awišes driħšt ušneemt, ko „Waldbibas Weħstnešis“ un zitas uštizigas awišes pašlubina, lai juščānās nezeťaħš un lai taudis neteeť šagrositi. Kad nu eewehro, kaħds teelš taħlumš kara-laukus no Peterburgas un šcho no Baltijas gubernahm šehkir, tad katrs lehti wareħš noprašt, ka mehš Balteeschi tiťai peħz wairaf deenahm šehiš siņas waram šanemt un išplatit. Tapat naw wis redakziju waina, ka awišes wehl naw lašams par breesmigeem, leeleem kauteem, kur Turki teet šakauti un bareem ušwareti; pee tam ir atkal taħlumš un laiš wainigi, jo muħfu walšis robeščas no naħtošcheem išteem kara-laukeem naw wis tiť tuwu, ka warbuht muħfu mineta kritiķa nama-durwis lihđš wina pirtei. — Naħš ir tee laiti, kur mums deemschehl buħš jasiņo par breesnigahm ašinš straumehm un kara-waimanahm, bet šehis břiħdis janogaida, to newar išdomat, kā taħdu pašajinu. Bet lai mehš wišas naħtoščas leetas kara-lauka jo šlaidrakt šaprašum, tad mums šehis pawatas-břiħdis jawalka uš to, ka mehš ar taħm jo šwarigakahm weetahm un buščānāhm eepreešč peħz eepēščānās eepaštāmees, un tadehl mehš nedomajam wis, ka ziti laštāji buħš ar muħfu mineto kritiķi weendš praħtōs, kuršč tiťai leelgabalu riħbeščānu griħ dšrdet un ašinš straumes redšet, bet nebuht neprāšt kur? kas? kā? tadehl?

Muħfu deenwidus armijas wirskomendants telegraferejis, ka Turki 25. apr. šahawušči uš klosteri Theraponte pee Satules, ko Kreewi zehla 1828. g. par peeminu, ka tee pahē Donawu pahragajušči. Peħz wehlašahm siņahm šehis klosteris nopositiš un wišas pee ka peederofščas ehkas nodedšinatas. 26. apr. fastapahš palkawneeks Rosnowanu's ar weem ešadroni šaldatu pee Pīket pilš. taħdai bandai Turki aħrfahrtigo kareiwu (boščibotščuku), kuru šakawa un eedšina Donawā. Wehlaš siņo, ka pee Pīket pilš. boščibotščuki plinderejušči un aišbedšinajušči laiwās, starp taħm 2. Austrijas lūgus. 27. apr. pee Getičit pilšehtas šazehlahš aša šahauščānāhs ar leelgabaleem. Turki kara-lugi beidsot behga. No Kaukasa armijas. 26. apr. Kreewi eeneħma Turki pilšehtinu Ragisman; tureenes ee-

dšiwotaji padewahš labyrat un išdewa eeratščus, ko Turki waldbiba iť Mars zeetofščāna šuhtijuse, lai tee pret Kreeweem apbrunojāhs. 27. apr. 25. šawwalneeki sem firšta Makaschidšes wadiščānās pahrpel-deja pahē Kur upi un ušbruka taħdam winā puše efoščam baščibotščuku pulkam, kuri behga. Sawangoti 1 Turki ofižeers un 3 šaldati. — Kautinā 26. apr. pee Verdiktščā pilš. krita daudš Turki; uš muħfu puši eewainoti 2 ofižeeri, 8 šaldati, 3 firgi. Generals Šcheremetjevs šlawe weiklibu un išmanību, ar taħdu muħfu šaldati prot apeetees ar jaunahm šluntehm.

Starp Rumenuju un Turziju ir karšč! Turki šultans pageħreja, lai Rumenuja ar winu eet roku rofās — pret Kreewiju, un tad, tā jau išg. num. iškaidrots, Rumenuja tā newareja darit un nedarija, tad Turki to uštuhkoja par šawu pretineezi un šahawa uš winas pilšehtahm, zeemeem, laiwahm ic. Rumenujas firštš protešteereja (išazija pretoščanos) neween Turzijas, bet ari leelwalstu preeščā un šanza walšis šapulsi, kura nošpreeda, ka Turkeem ar waru ja-atturahš pretim un waldbai teel pilmwara dota, katru aištahweščānās lihđseki išeetot, lai Rumenujas pašahwiba kkuhtu uštūreta un wišgaligi nodibinata. Peħz šehi špreeduma kkuwa kara-pulki un militšči uš karu šagatawoti, firštš pats ušehma armijas wirswadiščānu un šanahza weendš praħtōs ar Kreewiju, ka wina kara-pulki blakus Kreeweem zihnišees. Turzijai karu peešazit, kā taħda pašahwiga walšis, Rumenuja pee labas taiņības newareja, jo tā jau zitur minets, winai šultans bija ja-atišht par wirslungu. Tomeħr zilwezigas teefibas t. i. taħš teefibas, kas šatram zilwekam no Deewa peeščir-tas, ir augstakas ne tā teefibas, kas šaur lihgumeem zeťaħš, ihpāšči tad tee naw šehgti no břiħwa prahta, bet šaur peešpeeščānu, tā tas ar Rumenuju notika; jo tad kaħds ar waru teel peešpeeštš ko parāšit, tad wiņšč ne morāliški, nedš peħz starp-tautišteem, nedš ari peħz walšis likumeem naw peešpeeštš, břiħws kkuwis taħdu ušspeestu lihgunu išpildit. Pat ar waru ušspeesta šweħrestiba naw geldiga, par peem. kad kaħds rasbaineeku rofās kkuwis un no teem teel peešpeeštš waj mirt waj šweħret, ka neišazišhot kaħdu šeptawības darbu, ko tas redšejis. No šehi šahwolta ne Serbijai, nedš Rumenujai naw netaiņība, kad taħš ranga wata kkuht no Turki walgeem, kas beidsot taťšču zits ne kas naw, ka pašahwiga, lai gan šmalka weħdšiba. Tomeħr šultans, uš lihguma šurteem atšpeešdamees, Rumenujas firštu žaur ukāšu no 9. maija (peħz jaina kal.) iščazijis par atželtu, uš ko Rumenuja nu Turzijai klaji peešazija karu, kurešč pateefiba jau ilgi preešč šehi jozīgā šultana špreeduma no Turkeem pret Rumenuju ar leelako neščehlibu tita weštš. — Naw jau šehim šultana atželščānās špreedumam šehin břiħdi, kur winam pašahm tā šatot beidsamā štundina pee dūrwihm, it ne taħda šwara, tad otru kaħrt tam ari truhšt teefigu pamatu, jo Rumenujas firštš ir no Rumeneešču tautas aizinats un no šultana tiťai atšihš, tadehl tas winm ne maj newar atželt, tiť pat mai, ka wiņšč zitu firštu waretu eezelt. — Tomeħr šchee notikumi uš reiši nobeids wišas šahauščānāhs, tā Rumenujai šehin kara ja-istwahš, tagad winai jazehnahš — uš dšihwibu un nahwi, it tā teem apšpeešteem křištigeem Turzijas pašas robeščās. Pa tam ari jau netruħšt siņu no kautineem starp Rumenuju un Turkeem. — 28. apr. bija 5 štundas ilga un koti karšta zihniščānāhs

attihstibas siñā stahw, tad ja-atbild, ka ari wehl deesgan behdigi, bet tomehr drufku labaki neka pee pirmajeem tautescheem. Pamasam jau fahf skoli leeta attihstitees un fahur un tur dširdam gresnus skolas namas zelam; bet waj ar teem ween gara attihstiba pauahstama? Ka tad istatahs ar skolotajeem? Ut tas ir fahpigs jautajeems, par to labpraht nerumatu, jo fcho wihru leeloka data, tam swehtafais usbe wums pee tautas gara attihstibas peeschkirams, ir paschi wehl gluschy ne-iglyhtoti un ne-ppagaimoti zilwefi.

Ka tad lai teem buhtu eespehjam fcho swehto usde wumu pee pilbit? Bet ka schim briescham wehl isleeta tahdus nobiluschus eero tichus pee tautas gara attihstibas, ir paschu pagastu leeloka waina, kurei nebuht nerangahs us to, waj skolotajs ari faut fo prot jeb ne, bet tikai us to, ka tas lehtaks. Sinams, ka par pahri desmit puhru labibas freetna skolotaja newar dabuht, un tahda alga, tahds ari wihrs. Daschi katolu pahitari skolotaji wasara nopelnahs fawu pahritu par algahsi strahdadami un no luteru skolotajeem blandahs dandf par mahldereem, klempnereem un zitadi apfahrt.

Ka war tahda wihs skoluleeta us proetsch eet?

Bet kad tee wihri, kas fahzahs par tautas un skolu waditajeem; naw kaudihm azis atdarjuschy norahdidami, zil tas stahdigi, ka pagasti neruhpejajs par pilnigw skolotaju pahritu un freetneem skolotajeem, tas naw nekad misbitdinadams.

Sa, zeem tautas un skolu waditaji, Suhs ne-eset ispidijuschy fawa swehta peenahkuma, ne-eset kaudihm rahbijuschy ihsta zeta, kas war aihsweht pee gara attihstibas, bet eset teem meerigi fahwuschy stagit greisus zelus, ka tee wehl waretu gadudejmitas un agati malditees gara tumfiba. Wet tomehr gara attihstiba, kurai reis wajaga nahft, newar ilgi aistaweta tift, jo dandseem par teelu noskajchanos tee no dascheem ta nosauftee „plehsige Balt. Wehtu. un Balt. Semkopis“ fahf ari fche jau pamasam ispiatitees, un wini teeschan pelna wahrdu „plehsigs“, bei schehlstibas tee nopleshch un isahrdawifu, kas gara attihstibai zeta stahjajs. Wet kas par leelu brieschumu? Lihds ar wineem jan esot fchur un tur ari bihtano Zarawatweetibas wilku pamanijuschy. Sinams, ka ganini fahet breefsmigas klaidas un trohrai, lai waretu aitu pulzimu wehl par aitu pulzimu paglabat. Wet par wehlu! ta fa schee tumfibas eenaidneeki un gaismas preeschkahjeji jau ari kurses augschgala parahdahs, tad zeem lasitaji, kas buhtu ar astronomijas simatnibu pahstami, warehs apreshinat, kura laika buhs gaidama augschgaaleechu gara attihstibas faales islehtchana.

No ahrjemehm.

Politikas pahrskats.

Kreewija eet isamento zetu jo projam un ne fahzahs ne zaur fo aistawetees, alajdy to mehrti azis paturedama, fo ta few ja pat no pirma eesahkuma beentwids jautasuma sprauduse. Tomehr wiñā melk pehs eespehshanas meeru turet ar zitahm walstihm. Winas suhtnis Anglija, grafs Schuwalow us wladimere uñ uesen tika fahemts no Wahju kaisara, Berlinē, no kureenas tas aisbrauzja pee firtsa Bismarka us wiñā mulschu. — Kamehr **Anglija** weenimeht melk Kreewijas politiku fahadet un par nepareisu peerahdit, fahmeht fahs zitas leel walstis Kreewijai dod tainsibu un tabeht ari pretodamahs atbildeja fchaw us Anglu ministera Derby zirkulern, kura Kreewijai teel pahrmests, ka ta ne-esot wahrdu turejuse un esot bes wajadhibas Turkeem fawu peesajijuse. Wet ari Anglu tauta pate ar sawas waldibas politiku naw meera. Ne sen fahds politikas wihrs parlamenta wiñā it nopeetni tika pee freds, ka Turzija us wiñā wihs esot fahaldama, jo ka ta ta newarot palift, ne-esot fo fchaubitees. Anglu politika ar wahrdu fahot ir un paleel kuptschu politika, ka mehš ar to jau deesgan esam eepasnuhschees. Sawus 5 kara kugus Anglija, wis wairat gan us Turku waldibas pagehreschamu, no Kretas aishujijuse us Arabijas pusi. **Wahzija** pehs reichstaga flehgshanas ir kihri klus meers; fcho briedi keisars ar trona mantneetu isleetoja Ghasu un Lotringu apmeklet un tahda wihs jaunās fahes stary tureenes eedshwotajeem un Wahju walsts waldibu jo wairat noshpirinat, kas ari it jauki isdewees. — Generalfeldmarshalam, grafam Wolke

fesa ar faweem wehstajeem us Memeles apgabala, kas to reichstaga par fawu suhtni eewehleuschy. Wini tam ir peeshtijuschy „ne-ustizbas-adress“ (rastu), tabeht ka tas naw balsjis pret dielsa tulas likum. Grafs Wolke atbildejis it meerigi, ka wiafch ne kad pret waldibas preeschkumeem nebalso un ar to ta leeta — ir beigta. — **Austrija**, us Kreewu-Turku fawu noluhstojot — ir dalynees diwi partijas: Ungari lufstojahs ar faweem Turku radeem un Slawi turahs us Kreewijas pusi, ta fa waldibai pilnas rokas darba, abas partijas noturet, ka fchis karfch nepaliftu wehl jo raibaks. **Franzija** fawu nobonamo pasauls-istahdi fara un politika jufi deht laifam pahrzels no 1878. g. us fahdu tahlatu gadu. Ultramontanu fehriga, kas tagad wifas katoku walstis plosahs, ihpaschi Franschu waldibai dara leelus fehkehrschus, ta fa walstis-fapulze nospreeda, lai waldiba pret ultramontaneem stingri pehs likuma isturahs. Wet melnaje pat ari pret fcho spreedumu fahzlahs. Parises erzbistabs laida walsts fapulzei wehstuli, ka wiafch fawa amata pehs, pretojotees pret fcho spreedumu. — Sinams, ka fchi pretoshchahs ne tiks eewehrota, bet ta ir fawna preeschijime teem mafaakeem melnajeem, kuri fawam preeschnee-fam fheed pafat, ta no fchi atgadijama redsam. Justiz-ministris peefodinaja teefahm un waldibahm, ka garigneeku nefahrtibas ne kad nebuhs zeest, bet tuhdat apspeest. To sinas dabujis fahds jo majats melnajs raksta ta abgabala waldneefam ta: „San eepreesch es Jums daru finami, ka es us fahsu nofajijumeem nekansschus un lai fahs neshaubitos, ka es teeschan wahrdu tureschu tad finet: Es trahju parastus preesch luhghchanas-raksta pahwehta leeta un biju fawu listi jau islehtis; bet nu es to Jums par spihiti atfal atweru un trahschu wehl jo wairat parastu.“ Waj waldiba tahdas nefanubas pazeetihš jeb melnajos fahts jo ihjati grojcha turet, to rediesim turpmat.

Italijs gluschy tahs paschas behdas un waldibai tur tagad jabuht wehl jo wairat usmanigai, tur dandf tuhstioschu katoku fatajajs us Romu eet un pawestu us 50. g. bistaba-swehteem apwejimat. Likumi pret garigneeku nefahrtibu, fo waldiba parlamentam bija eesnegguse, naw apstiprinati, bet zeram, ka waldiba tos, warbuht zitada forma, ya utram lahgam eesneegs. — **Ar Spanija** un **Belgija** pafshudnawuschas, fa tahs pret Kreewu-Turku fawu isturesees meerigas.

Turku waldiba, no eeschigja fara jeb fawu fahzshanas bishdamahs, swehti fahschus iswareshanas swehtkus. No Afrijas, tur fa jau tagad tif dandf pafandjuse, teel us Konstantinopoli finas suhtitas, ka Turki Kreewis esot breefnigi fakawuschy. Pilschtas eedshwotaji, sultans pats pirmas, ishgimo un deis, aishedsina goda-ugunus un preezajajs ka trakiti. Wehlat tatschu inahf tainsibu un nu wisem atfal breefnigas galwas-fahpes, — laudis paleel nemeerigi un polizejai darba bes gala. Pa tam sultans preezajajs par fawu fawu goda-wahrdu: „tizibas aishwahetajs.“ Lai zaur fo fahdu daku no basnijas eenahfshchanahm waretu preesch fara isleetot. Wet **Berfijas** pahrwaldneeks, kas jau no wezeem laikeem fcho nosauntum warka, sultana istureschanos usluhto par fahzinahschanu us fildahm un ta tad Turziji warbuht it ahtri jan buhs ari pret fcho eenaidneeku ja-aiturahs. — Ne sen Turku sultans zaur pawehli pafshudnawus grehtu peedoshchani wisem Bulgarijas dumpineekeem un Bosnija ezechlis par waldneeku fahdu friftigu wihru, wahrda Konstants Effendi. Buhtu tas ahtraki notizis, tad tas buhtu gluschy fanki, bet tagad tas teezina tikai no tam, zil wahja Turzija fewi juhahs. — **3f** **Defalonijs** un **Epirus** fahs, kur fahda rewoluzijas-komiteja dibinajuschs, Turkeem ari peenahf toti behdigas finas. Wiñā fawu postu apluhkodami Turki beidjot fahf Angteem pahrmest, ka tee tos peetrahpuschy, wiñas us pretoshchans un fawu mudinajuschy un beidjot tos bes wifa pahgha atshajuschy. Te nu bij! Ari ar Amerikas faweenotahm brieschwalstihm Turku waldiba fahf fahitees, tahm pahrmejdama, fa Kreewu fara-fugi wiñā oftas airon weetu. It fa wihsu fara-fugi waretu gaisos lidinaees un it fa Turkeem tas buhtu mishtaki, ka tee wiñā oftas mistu! Pa tam us Kretas fawu ruhst breefnigi un waldiba fawedot leelu pulwera trahjumu, fa ta nepeetrahsttu fureenes friftigos apshandot. Wet atfal jau Turkeem bail, ka Kreewu fara-fugi wiñā pulwera ne-ashedsina. No **Amerikas** rumajot peeminesim, fa tai ar **Meksikas** walsti swihds, kas warbuht ar tabu nobeigfees.

Generalfeldmarshalam, grafam Wolke

Jaanatās finans.

Tiflis, 5. maijā. Apakša generala Komarowa wadīšanas Meleksandropoles ghrkahrtigi jāhtneeki un Warapakšas militīši adubrāhs ar 8 eenaideeku bataljoneem un weenu bateriju, pee lam aīa kaušanahs ižehlahs. No eenaideeem frita 64, daudj tapa eewainoti un sawangoti. Wuhū puse frita 20 jāhtneeki, 5 ofizeeri; 54 jāhtneeki tapa eewainoti, to starpā Daghestanahs komandants, Reīzaristas Majestetes swihtes generals Tšelotajem.

Bukareste, 5. maijā. Schodeen no pusdeennas Oltentja no jauna top bomdardeereta. Pehz ture nes sinahm Kreewijas kara pulki pee Chiazetas par Donawu pahrgamichi. N. Peterburgas kaidrakū sinu par to wehl trūksti. Pee Rōdbaschi ir sīhwa kaušanahs.

Wispahriga data.

Jaunee likumi par Baltijas pilsehtu waldīshanu.

Beidjama nūmura mehš ihfi sinojahm, ka zaur Wisaugstako ukasu no 26. marta š. g. wispahrigee Kreewijas likumi ari Baltija eewedami pehz ihpashēem nofazijumeem, kas tamdeht ļaisti un tai pašā deenā apstiprinati.

Baltijas pilsehtu dšihwe stahw tuwā sakarā ar ļauzineeku jādšihwi, neween andeles un ņaimneezibas labad, bet ari tadeht, ka laba data no muhsu pilsehtu eedšihwotajeem ir Latvreeschi, kas pa leelai datai Wahzu walodu neprot. Wwīschu ušdewums nu ir, til lab ļauzineekus kā ari pilsehtu Latvreeschus ar tahm jānahm teesibahm un teem peenahkumeem, ko sčhee likumi nowehl un ušleek, pehz eespehščhanas eepasihstinat. Tadeht ir mehš sčho ņawu peenahkumu zaur sčihim rinđinahm mehginasim ispiļdit.

Pilsehtu likumi no 16. junija 1870 (kas nu ari pee mums eewedami), dibinajahs uš pašwaldes pamateem, kā muhsu ļauhpagastu likumi no 1866. gada, sinams ar tahm pahrtaiščhanahm, ko pilsehtu ņawadiba pagehr. So ņaidraki buhs išprotams, ka hds ņwars sčheem jāneem pilsehtu likumeem ir, un kahdas pahrwehščhanas tee pateesiba atnešs, kad mehš tos ņalihđsinasim ar lihđščhinigeem pilsehtu waldes nofazijumeem un ar muhsu jānajeem pagasta likumeem.

Tā kā preešč 1866. g. ļauhpagastōs justizeesas no walđibas teesahm nebija sčhķirtas, tā ari pilsehtās lihđi sčhim ņaidrās prozefes un kriminal-ļeetās otrā instanze (teesā) bija magistrats un pilsehtas adminiistrāzijas (waldiščhanas) ļeetās tas pee tam, kā ta augstākā eestahde pilsehtā, bija tas pahrluhkotajs un tas wūdutajs starp ņawahm apakš-teesahm (kemereja, nodosčhanu waldes, daščhadās komiščijas un komitejas, lam pilsehtas ņaimneezibas ihpashas nodatas bija uštizetas) un starp gubernas pahrwaldibu, bes kuras apstiprinaščhanas it ne kahda spreeduma nedrihķsteja ispiļdit, tiklihđi kā tas uš pilsehtas mantu un išdoščhanahm sīhmejahs. Tahda pat ušraudiščhanas- un apstiprinaščhanas-wara sčheemreīřahm bija ļauhpagastōs pa datai muiščas polizeja, pa datai tagadejas usraugu teesas. Pilsehtas amata wihrus wehleja tikai ņaanneeki un ļopmani. Bija ari kahdas eestahdes, kuras preešč wairat sīmts gadeem reīř eezeltas un tad pates ņewi papildinajahs, ja kahds ložeklis zaur nahwi ņ. ištahjahs, tā kā tahs sinamahm ņamilijahm, taišnibu ņalot, pilnigi bija majorats muiščas, ko dehs no tehwa eemantaja. Tahdas wez' un wezļaiķu eestahdes ir Mihgas un Mehwales rahtes (padomes jeb magistrati). Mihgā par peem. ir diwi ņamilijas, kurahm jau no gadu sīmtenēem birgermeisteru amatī rokās, un par Mehwales rahts-ķiltihm. nesēn wehl iřnahza kahda grahamatina, kurā usrahđits, kahdas ņamilijas jau no wineem wezeem ļaifeem rahti waldijuschas. Jaunļaiķu garš sčahdas amata weetas „par dšimtu“ wairs nezeesč un tadeht ari jāneem pilsehtu likumi noņaka, kā wīfi amata wihri (bes ween pilsehtas sekreterhs, kura amata ļaiku pilsehtas weetneeki jeb duma noņaka), tikai uš 4 gadeem eezekami.

Uš jāuno likumu pamateem pahreedami mehš atkal ušeijam teem pašēem nofazijumeem, kas mums jau pee pag. līf. pašihstami. Pilnas pagasta ņapulzes weetā ir pilsehtas wehletaju ņapulze

(art. 15), pagasta weetneeku weetā pilsehtas duma (weetneeku ņapulze), pagasta waldes weetā ir pilsehtas walde (uprawa, Stadtamt) un pagasta wezakā weetu ispiļda pilsehtas galwa, kas, gluķi kā muhsu pagasta wezjs, wīřas ņapulzes ir preeščsehētetajs jeb, kā ziti muhsu weščhi ņewi nepareēi, bet it ļabprahē ņauzahs un wehl mihķaki-ļeekahs ņault, presidents. Wuhū usraugu teesas weetā ir gubernas pilsehtu pahrwalde un gubernators, ir augstākais ušraugs, kā wīřs pehz ķahrtas eet. Tomehr pilsehtas duma war gubernatora un eesķheetu ministera spreedumus pahrsuhđset pee ņenata l. departementa, kurpreti ļauķ. pagastu waldes ļeetās eesķheetu ministera k. war wisģoligu spreedumu taiņit.

Apluhkofim nu katru pilsehtas eestahdi ihpashči. Doņazijumi, pehz kureem tahs ņastahdamas iščķirahs no pagastu likumeem jau pilsehtu dšihwes ņawadibas deht.

1) Pilsehtas wehletaju ņapulze teeĶ if pa 4 gadeem (ļauķ. pag. pilnas ņapulzes ta pašā noluhķa deht ņasauķ if pa 3 gadeem) ņasauķta ween weenigi til tadeht, ļaķ ta eezek.

2) pilsehtas dumu, t. i. wismajatāis 30 pilsehtas weetneekus jeb sūhtnus, ja tāni naw wairat ne kā 300 tahdu eedšihwotaju, lam teesibas pee wehletaju ņapulzes dalibu nemt. Kur wairat tahdu, tur if uš 150 zilweeem 6 weetneeki nahē ķlahē, tā kā tas wisļeetāis kais weetneeku ņķaīts ištāis 72. Dumas amata-wara steepjahs uš wīřahm pilsehtas walđibas ļeetahm, it kā pagasta weetneeku pulka wara uš pagasta waijadsibahm.

3) Pilsehtas walde t. i. pilsehtas galwa, waldes ložekli un un sekreterhs, teeĶ eezekti no dumas iř wīřas pašas ložekli ņķaitā. Sekreteru war ari tahdu wehlet, kas pee dumas nepeeder. Waldes ložekli ņķaitu un sekretera amata ļaiku noņaka duma pate, tomehr maņat ložekli newar eezekt, kā lihđi ar pilsehtas galwu trihs. Wāřas pilsehtinas waldes dariščhanas duma war usdot pilš galwai ween, kamdeht tad ihpashā walde naw ņekama. Sekreterhs wed protokolu wīřas ņapulzes, it kā muhsu zeem sčrihwera k. un ņanzeļejas darbi teeĶ pastrahđati ar nomateem sčrihwereem, it kā ļauķpagastōs, kur weens newar ištikt.

Pilsehtas waldes dariščhanas lihđsinajahs pilnigi pagastu waldes darbeem: wina ispiļda dumas spreedumus, preešč kura noluhķa dume tahs wajađģigās ispiļdiščhanas-komitejas un kahdus ihpashus amatu wihrus eezek, un ir wūdutaja starp dumu un augstāķahm eestahdehm.

Pilsehtas galwu apstiprina gubernators (gubernu pilsehtās eesķheetu ministērs). Tee ziti waldes ložekli naw ihpashči apstiprinami. Pilsehtas galwa wālķa uniformu, weetneeki Wisaugstaki apstiprinatu sīhmi. Sekreterhs stahw VIII. tšhinā, bet dumas un waldes ložekteem wālķts-deenēsta teesibas neteeĶ peesčķirtas.

4) Gubernas pilsehtu-pahrwalde neteeĶ eezelta no pilsehtas eedšihwotajeem, bet no wālķts walđibas zaur likumu nofazijumeem un ņastahw ņem gubernatora preeščsehēdēščhanas; iř wīřģe-gubernatora, kameran-teesas presidenta, proķureera, meera-teesnešča ņapulzes preeščneeka, gubernas-ķemstibas-waldes preeščsehēdetaja, gubernas pilsehtas galwas un iř weena no ņemneeku ļeetu komiščijas sūhtama ložekļa. Ihpashās sčrihdu ļeetās teeĶ wehl peenēmts tahs nodatas presidents, kurai sčhi ļeeta ruhē. (Par peem. domēnu un atģiřes pahrwaldneeki, kad pilsehtai sčini sinā kahds sčrihds, ņc.). Sekretera weetu pee sčihhs waldes ispiļda gubernas-pilsehtas sekreterhs; wīřas ušdewums ir: wīřōs tanis gadijumōs spreedumu dot, kuras gubernators atģihst, kā pilsehtas duma naw pehz likumeem dariģuģe. Sčho spreedumu, kā minēts, war pahrsuhđset.

Tahs nu buhtu tahs jānās eestahdes, ko jāneem likumi muhsu pilsehtahm atnešhs. Tagad apluhkofim to ne maķaķ ņwarigu ļautajumu: **ķahdus pilsehtas eedšihwotajus war eezekt par dumas ložekteem un tamlihđi par pilsehtas galwu un ziteem amata-wihreem?**

Jāuno līf. art. ņaka: Katram pilsehtas eedšihwotajam, ween' alģa, pee kahdas ķahrtas tas peeder, ir ta teesiba pee pilsehtas weetneeku wehleščhanas dalibu nemt, ja tas 1) ir Kreewijas pawalstneeks, 2) 25 gadus wezģ, 3) ja wīřčh bes tam wehl pilsehtas robeščās ir ihpashneeks no neķustamas mantas; jeb ja wīřčh ķahdu dariščhanu tura ņem ļopmana wāřda; jeb ja wīřčh tāni pilsehtā preešč wehleščhanas diwi gadus dšihwoģis un pilsehtai par ļabu tahs nodosčhanas

mafsā, kas par kopmānu atestu preefšā fihhandeles maftsājamas waj lo l. fchīras pīkafschīhīs mafsā, jeb ja tam ir bīfete, arī fa tas war turet kahdu amatu-weetu un andeleetes, un 4) ja wīnsh pilshētas no doščanas naw parahdā.

Peefihmejums. Peh; teem nofazijumeem, kā jaunee pilshētu līkumi Baltijā eewedami, pee wehleschānam Baltijas gubernas pilshētas bej schein wehl war dalibu nemt wīfi tā fāuktee literati (adwokati, dakteri, skolotaji zc.), tad wini 2 gadus tant pilshēta dsh-wojuschī un bej tam wehl 17. art. (stat. tepat angščā) 1, 2. un 4. punktū peepildijuschī un tahs nodošchānās pilshētai par labu nomaftā-juščhī, fas no gubernas pilshētu-pahrwaldes (4) noftālamās.

Schīhs teešības šandē tahdi, kas zaur kriminal-spreedumu note- fātī waj wehl ijmefleschānā stahw jeb zaur spreedumu naw attaisnoti, un fas wiltīgā konkursi frīuščhī.

Wīfi tee, tam teešības pilshētas weetneefas wehlet, war ari kluht par weetneefēm, pilshētas galwu un ziteem amata-wihreem wehletī.

Gubernatori, gubernas pilshētu- pahrwaldes ložetki (bej ween pilshētas galwa), gubernas pahrwaldes un polizejas ložetki nebanda tahs augščam minerās wehleschānās teešības, kamehr wini fawos amatōs stahw.

Peefihmejums. Peh; nofazijumeem, kā pilshētu līkumi Baltijā eewedami, polizejas ložetkeem naw leegts, pee wehleschānās šapulžehm dalibu nemt, ja wini zitadi schīhs teešības war bandit. Lihds jaunū justizteesu eewesčanai tagadejo justiz-teesu preefšneeki un ložetki pil- shētas dūmā waj walde war kluht eewehletī.

Seeweefchi, aiščahjuščhī un tee, fas gan 21, bet ne wis 25 gadus wezi, pilshētas šapulžēs war pilnwarus fuhit, bet schein pilnwareem, ko tā pat kā zitūs war kahdā amatā eezelt, jabuht tahdeem, kā 17. art. poģehr!

Weedribahm, teešahu, flostereem, baņizahm zc., kam pilshēta ihpaščums, ir teešiba weetneeku fuhit ar tahm pašchām teešibahm, fa teem ir, fas pašči fawā wahrdā nahl. Šur wairaf ihpaščneeku pee kahdās nekufstamas un nedalamās mantas, tur kaxram no wineem ir wehleschānās-teešiba.

Ne weenam nedrihst wairaf, bafsu buht, ka fawa un wehl weena zaur pilnvari.

Pilshētas walde nedrihst tai pašā reifē ložetki buht; tehws un dehls, tehwoščhī, fawaini un meefigi brahši.

Schīhdi newar kluht eewehletī par pilshētas galwu un pilshētas walde no nekriſtiģeem wairaf nedrihst buht kā 1/3.

Pilshētas waldes komiſijās nedrihst eezelt: garigneekus, teesu preefšneekus, un ložetkus, prokureerus un rentejas amata-wihrus. Tahdi, fas walfs deenestā, ſchahdōs amatōs tīfai ar fawa preefš- neeka atwehli war eestah, bet gan ar teem ir faweenojami ſemstības un kahrtu-amati.

Weidjot mums wehl buhs ja-eewehro, kahdi nofazijumi lihds ar jauneeem līkumeem Baltijas gubernahm ihpašči doti. Tee ſwarigatee buhtu schein:

ka Rihgā pilshētas galwai weens amata-beedris teef peedots, pehz teem nofazijumeem, fa tas Peterburgā un Maſkawā paſtahw; fa pilshētu ſapulžēs un waldbibu darisčanās bej Kreewu walodās ari Wahju walodu ſchim brihščam war iſleetot un fa pilshētas waldes nolehmuḡi, tad tee teef iſfludinati, abās walodās un bej tam wehl, ja waijadfiģs, ari Latweeſchu (un Igaunu) walodā ja-iſfludina. Spreedumi uſ luhgumeem teef tanī walodā paſludinati, kahdā tee luhgumi ſaraktiti;

gubernas pilš. waldeš wifās darisčanās noteef Kreewu wa- lodā, tīf fa uſ luhgumeem, ja ſuplikants to wehlejahš, ari zītā walodā war ſpreedumu iſdot;

fa tanis gadijumōs, kur ar wiſpahrigeem walfts līkumeem nepee- teef, war iſturetees pehz Baltijas gubernu ihpaſchein līkumeem;

fa fuhtnu iſwehleschāna muifchneeku ſapulžēs, ſemneeku leetu komiſijās zc., kur tahdi fuhit lihds ſchim bija, iſdarana no weet- neeku ſapulžēs;

paſes un legitimazijas-ſihmes teef iſdotas no pilshētu waldeš; ja turpmā iſrahdiſees, fa wehl kahdi ihpaſchi nofazijumi, preefšā Baltijas gubernahm buhs waijadfiģi, tad walfts waldbiba toš laidihs un pilshētahm buhs pehz teem ja-iſturahš;

jaunee līkumi neteef wifās pilshētas uſ reifē, bet pa kahrtai eewefsti; tahš waldbības leetas, fas pilshētas dumas warai nau padotas waj zaur ihpaſchein nofazijumeem; tā: teſtamenteem, dibinaſčanās bokū- menteem zc., paleef maģiſtratu ſinā, lihds jaunās teefas kluhs eewefstas.

Wifās zitas waldbības-leetas un pilshētas manta janodod jaun- eezeltai dumai.

Tee nu buhtu, ihjumā ſanemot, muhſu jaunee pilshētu līkumi. Muhſu ruhme ne-attahwa mīnuš piņnigi paſuregt un bej tam ari mehš zeram, fa muhſu zeen. laſitajeem ar ſchein peefihmejumeem pee- tīfs. Kas pilshētu līkumus no 1870. g. jo ſkaidrafi grīb mahzitees paſiht, to darām iſmanigu uſ C. Waldemara "Vaterländisches und Gemeinnütziges," kurā fas ſtarp ziteem it eewehrojameem rakſteem ari ſchos līkumus atradihs. Pa wifam mehš no ſirds wehletos, fa ſchīhs dīwi ihpaſchi preefšā mahziteem Latweeſchein ar deefgan puhlineem un upireem iſdotas 2 grahmatinas wairaf kluhtu laſitas, ne fa tas deemſchehl lihds ſchim notizīs.*)

G. M.

Paufſaimueezība.

Semkopības kalenderis preefšā maija mehneſcha.

Aprīlīs mums atneſa agraf fauſu laiku, ne fa fas ar weenu mehds buht, bet lihds ar to ari to pahrleeziņaſčanās, fa ſeemas ſehja no ſeemas maitata, rudſi gan maſaf, bet kweefchi wairaf; preefšā peh- dejeem uſ klajeem laukeem bija auſtrams par daudſ leels. Laſ Deews dod jauku, drehgnu, bet ne pahrak fauſu maiju!

1. Dabas ganības ari ſchim gada 1. maijs mums ne-atneſa; labi, ja Dew wehl bariba; ja tahš naw, tad mahzees no tam un eegahdā preefšā nahloſčas ſeemas wairaf barības.

2. Rudſini beetes un rahzenns un apſehj kahdu dalu no papu- wes ar lechahm; ar wahrdu ſafot, iſleeta wīnuš lihdsjekus, fa waretu wairaf barības eeguht.

3. Ar lauka darbeem Tu ſchim gada wareji agri eefahst; art war labi un ari mahla ſeme ir zaur ſalu irdena kapaſi. Seema ir ſemi ſagatawojuſi; ſtrahdā ari Tu labi un dari wīſu kā peenahlahš.

4. Ja auſas wehl ne-eſi pabeidſis ſeht, tad paſteidſees, tagad tas wehlaſais laiks; daſchu labu gadu wehlu ſehtās auſas nenogata- wojahš.

5. Birmā nedelā maijā ari diwkaņſchu meeſchi (dweiki) jaſehj; bet ari ſeſchkanſchi ſchi mehneſcha beigās jaſehj; tomehr pee tam ſta- tees ar weenu pehz laika; meeſchi jaſehj drehgnā ſeme un teem ahtri ja-uſdihgſt. Kad tee uſdihgufchi, tad jau daudſ panahſts.

6. Lihds maija widum ir tas wehlaſais laiks preefšā kartu- pekeem: agri ſtahditi tee paleef weſelati un ir ari ſeemā labaf uſgla- bajami. Kartupeku ſemei wajaga buht dſiki iſſtrahdatai un tihrai, bet kartupeki jaſtahda tā, fa teem buhtu tīf pat beefa kahrtā irdenas ſemes pa wīſu fa pa apaſſchu.

7. Ari līnuš neſehj par daudſ wehlu! agrinee līni ar weenu ir tee garakee, ſmalſakee un ſkaiſtakee; ſehj līnuš druſzin beeſchal, jo līneem newajaga buht ſaroteem; tad gan dabuſi maſaf ſehflu, bet wairaf labaku līnu.

8. Ar lauku rulleſchānu eſi uſmanīģs; ja mahla ſemi pehz leetus rulle, tad uſ tahš ahtri rodahš garoſa, fas nekauj aſneem uſdihgſt; tapehz rulle tīf tad, kad ſehkla jau uſdihgufi; tīfai pee ſmīſts ſemes tas naw wajadfiģs.

9. Ari ar papuwi eefahz pee laika; nekauj tai par daudſ ſaſelt un ſakalſt; zaur to pataupi daudſ puhliu un darba; un ari mehſli puhst par wehlu, jo auguſtā jaunee ſtahdineem jau wajaga ſeme atraſt gatawu baribu. Ja mehſlūš eſi papuwi ee-aris, tad nepeemir- ſti norulle, tas daudſ lihds pee mehſlu ſapuhſčanās.

10. Ja kweeſchus zeetā ſeme maijā no-eģē, tad tas daudſ reif koti labi; bet pahrleeziņees, waj ſtahdi weſeli un ſtahw ſtingri ſeme.

11. Dihri pławas; iſahrbi kurnju iſrakumus; ja to iſ pawafara darifi, tad pławas buhs tihras un lihdsenas.

*) Pa teem ari jau Rihgā iſnahziš ſcho līkumu tuļſojums Wahju walodā.

12. Dahrja netauj netauji eeveestees; kamehr ta maaja; tamehr ta weegli iijahinama. Augtu kofeem uogreefi faufos farus un fargata toso no kufaineem, zitadi newari ne uf kahdu fwehtibu zeret. Deems fwehti muhsu darbu un dahwini ihsti bagatu gadu!

Dahrja darbi maija.

No S. Kleepers'a

Kas no pagahjuſchâ mehneſi faziteem darbeem wehl lihdi ſahim aifkawets, tas ſchi mehneſcha ſahlumâ padarams.

Augtu-kofu dahrjâ tagad wiſai kofu mehſloſſchanaui jaapſtahjaha; — jauni ſeedoſchi kofu zif warams no naktis ſalnahm jaſargâ un ja tahdi ſauſâ weeta ſtahw un ja ſemei truhktu wajadſiga mitruma, tad kofu wajag ſeedu laiſa labi apleet, jo ja to aifkawetsi, tad ſeedi nobirs un augſti ne-aifmetifees. Schi mehneſcha eeſahumâ wari wehl kofinus potet; bet tiſ lihdi kâ kofeem lapas rodahs, tad ari ſchis darbs janobeids. Senat potetus kofinus arweenu uſluhko, laj dihgſtoſchus pumpurinus kant kahdi kuſtom neſamaita.

Nelaid kafeem un ſuneem ſawâ dahrjâ apfahrt ſtaigat, wahrnahm ſchagatahm te lihgidus buhwet, tahs aiſden un iſpoſta maſo putniu perektus. Wiſi maſee dſeedataji putnini, ſtraſdi un ari ſwirbulis laj ir un paleef, kâ ſſahdigu kuſtomu poſtitaji, dahrja kopejam tee miſlatee draugi. — Mahzeet miſti wezaki, behruineem, jau no maſahm deenahm augus un putninus, jeb dabu ar ſaweem jaukumeem miſlet un zeenit; tad tee uſauguſchi no daſcha neſchliſta preeta un nederiga laiſa-kawekka atraufees, dabai peeſerdamees godprahtigu peeſnehmigu buhſchana ſawâs mahjâs, ſawâ un ſawu pehzuahkamo ſirdis kops un ſaudſchs.

Ceſch ſaimneeziſbas atleekoſchus gatâs un ſeeptu uhdenus, aſenus, ſtruhtas un w. ſaleij kahdâ leelâ, traukâ, peeleez kahdu kuru treknu gowu mehſu un peelej te, tad wehl kahdus 10 — 15 ſpanus uhdena un kad ſchis maifjumis kahdu nedeſu kopâ ſtahwejis un arweenu tapis pahraifſits, tad iſleeta to majadſigâ weeta pee jauneem un wezeem kofeem, kâ ari ſalnu dahrjâ pee kahpoſteem un ziteem ſtahdeem.

Ne-aifmiſti pawaſarâ ſtahditeem kofeem, ihpaſchi ſauſâ laiſa arweenu labu lehjumu paſneegt, bet tahdeem kaſ wehl naw ſawâ weeta auguſchi, teem dod tiſai ſtaidru uhdeni.

ſalnu dahrjâ tagad manigai ſaimneezei darba pilnas roſas. Ar mehneſcha ſahkumu wiſas tahs ſihtas ſaknes ſehjamas, kaſ wehl aprili netapa eeſehtas; gurkus un ſchabelpapas ſehj tiſai piſ maija. — Agraſeem ſirneem, tiſ lihdi kâ tee kahdus pahru zellus pa-anguiſchi, tuhliſ ſchagari peedurami.

Tapat ari ne-aifkawâ ſawus kahpoſtu lezeſkus labi apkoft un kad ſtahdini wajadſigu leelumu ſaſneeguſchi, tad eevehro pirmo leetâs deeninu, jeb miglainu, apmahkufchu gaiſu nu ſtahdi tad wiſu, kaſ ween pahrlahdams. — Sa labus ſtahdus uſaudſejis, tos wehl kahrtigi un pehz ſinas eeſtahdiſi, tad ari augſti pa prahtam iſdoſees.

Sa ar jauſu gaiſu uſ kahpoſtu un kahdu ſortehnu ſpradhſchi rodahs, tad ſamerze lapu-tabakas uhdeni un apſprize ar to ſawus ſtahdinus wiſ labâ broktaſta laiſa.

Ar pirmo raweſchana neſawejees ilgi, zitadi drihſ niſnas ſahles dabu wirsrofu. — Ta pat ari neſkopo pa beeſi ſaſehtas ſihtas ſaknes ta iſrauſtit, kâ katram ſtahdinam ſawâ kahrtigi peeſlahjiga ruhmite atleef, kureâ tas lihdi rudeniim war pilniigi iſſatitees. — Wehl wari ſchâi mehneſi dahrja ſirnus ſeht, no kureem tad lihdi pat wehlam rudeniim wareſi friſchus augtus baudit.

Dr puku dahrſinâ tagad wairat darba un uſmanibas, ne kâ kahdâ zita laiſa. — Wiſi lezeſki andſeti puku ſtahdi, kad tee jau wairat deenâs loqus nonemot pee gaiſa peeradinati, un kad naktis ſaknas beigufchahs, tagad dodes ſtahdini. — Ari te derehs eevehrot ſtapju gaiſu un ſapratigu ſtahdi iſdaliſcham, ne ween pehz ſeedu pehrivehm, bet ari ta kâ augſti anguſchee ſtahdini dodes widâ un ſemeee aſkal ni-lâs leekami. — Wiſas ſeemzeetes, tiſlihdi kâ tahs garakas aug, waijag pee koſcheem meetineem peeſeet; pehz roſchu ſkaungeem arweemu meklet, tos iſpoſtit un katrâ dahrja ſaktinâ, tapat ari katrâ puku do-bite kahrtibu un ſpodribu koft un uſturet; — tad ween buhs pats

tas maſakais dahrſinſch ta miſta weetina, kur pehz ziteem gruhteem darbeem un puſhlineem atpuſhſchanahs un peenehmigs laiſa kaweklis preeſch meeſas un gara atronams.

Sautajeens.

"Baltijas ſemfopja" 14 num. ſch g. "Bahrpâs" A. Wertenſ k. ir dewis padomu, ka labibu, kaſ dabujuſe ſamilet un muſkainu ſmatu peenehmufe, war labu pataiſit, ſmalkas ſagrubhtas ogles klahnt peejauzot. Bet kad nu ſagrubhtam oglehun ta ihpaſchiba, gandrihſ pee katras weelas peeſipt un uomellinat, kâ tad winas pee drehguâs labibas nelips?! Kad ari winas pehz ſinama laiſa zaur wehju jeb zaur tihrijamo maſchini laiſtu, tad buhtu zerams, ka tiſ tahs rupjakâs dalinas atſchirtos, bet tahs ſmalkakâs zaur mitrumu ſablihwejuſchahs pee graudeem paliftu, maiſe buhtu pawiſam melna un pehz patifchanaſ newaretu wiſ bruhket.

Scho kluhdu dandſ ſemfopji — wiſmaſakais mani nahburgi — baidahs un kad nu mau azumirlli paſcham tahdas ſamilejuſchahs labibas naw ſo iſprowet, tad luhdu zeen. Wertenſ k., par to preeſchmetu klahntakas ſinas paſneegt, waj ſchis padoms ir paſcha iſprowets un waj no mineta ſliktuma pateei naw ſo bihteets.

Buku un daſchadu zitu augu kofſchana iſtabâ, it ihpaſchi ſeemâ.

Wiſi augi ſawas lapas, ſarus un ſeedus uſ gaiſmas puſi greeſch un ta ka dſihwojamâs ehkâs gaiſma tiſ no weenâs puſes uſ teeni kriht, tad ari wini wiſi uſ weenu puſi aiſgreeſchahs. Schai nebuſſchanaui war lihdiſet, kad winas uſ nedeſas reiji apgreeſch apfahrt, ta ta puſe, kaſ pret logu ſtahweja, uſ iſtabas widuſpuſi naht.

Starp augeem, kuruſ til winau ſeedu deht andſe, atrodahs ari kahdi, kureem ſchahda apgreeſchana dandſ ſtahdetu un kahdi ir wiſi tee, kuru ſeedeem ir koti ihſi ſeedu kahtini, jeb kureem to nemâſ naw, kâ par peem kameſjahm. — Ja kahdu augu apgreeſtu apfahrt, tad ſeedu pumpuri uſ gaiſmas puſi greeſtos atpatâk un ta kâ ſeedu kahti ir par ihſeem un reſneem, tad wiſi jau wairat attihſtjuſchees ſeedu pumpuri nobirtu. Dadeht tahdas ſortes augeem waijag weenimehr uſ weenu un to paſchu puſi aiſgreeſteem ſtahwet, kamehr tee ir pahrlaſedejuſchi.

Kahdâ zita kalte, kaphez iſtabas augeem beſ laiſa ſeedu pumpuri nobirt jeb paniſſit un pat paſchi augi moniſſit, zetahs zaur ſtahdi aiſſalbeſcham. Daudſreis nahtahs gruhti iſſinat, kaphez weenâi kameſlijai pumpuri, jeb weenam gumijas kofam lapas peepeſchi nobirt, lai gan turpat ſtahwedami ziti tahs paſchâs ſortes augi it labi aug. Winaus riſtigi aptopa, jau biſ ſahkuſchi angt un pilniigt weſeli iſrahdiſahs. Kâ deenâ, ta nakti wini ſawos kambaros waijadſigo ſiltumu dabuja, bet pee to tihriſchanaſ jeb zitat kâ ſaktâ laiſa loqui attaiſſija; lai nu gan tiſ uſ maſ minutehm noſita, tad toimehr eeſchâ ſpeeſdamees ſaktais gaiſs weenu jeb otru augu trahpija. Surtas tezeſchana noſtahjahs, zaur to lapu jeb ſeedu nobirtſchana zetahs, kaſ ari tiſ daudſreis pehz kahdahm deenahm parahdahs. Pat tur, tur loqus neattaiſa koti ſaktâ laiſa, waijaga augus wakaros iſtabas widuſi nolift, jo zaur loqui ſchirubahm ſaktums eeſpraundamees tos lehti aiſſaldetu, kad ari zaur kambari waijadſigs ſiltums buhtu.

Schis un tas.

Literariſki kriſtumi.

Ar ſcho noſautumu mehſ apſihmejam to muhju gadu deſmitâ it otru gadâ parahdidamos ſaiti, ta kahdu wiſru puſzinſch — waj nu aif angſtprahtibas jeb aif zita kahda zehlona — zaur noiſcheloſchana iſſaſiſchanaſ par kahdu rakſtu, jeb zaur iſſaſiſchanaſ, ta wini pee kahdas teizamâs leetas nepeedaliſchotees jeb ari zaur iſteifſcham, ka

Los „Balt. Semf.“ apstelletajus,

kas par apsteliteem eksemplareem pr. 1876. un 1877. gada peenahkamō mākšu wehl nau peesuhitjušhi, ušaižinam, to drihsumā idarit. Peeminedami, ka pasta tablumā waj zitu tai brihdi nepahrpehjanu kawekku dehł naudu warehs wehlaki peesuhit, mums tatschu nenahza prahta, ka šhee kawekki waretu bes gala buht. Tadeht mehš zeram, ka ar šcho ušaižinaššanu peetiks, kattu uš sawu peenahkumu atgahdinat; jo no laikrahta isdeweja gan war pagedret, ka tas sawu peesolishanu publikai preti ispidla, bet tatschu nē, lai tas pee tam wehl tuhstoscheem rubku preeksch saweem lasitajeeem aisleef.

Ekspedizija.

Grahmatu- un bilschu-drukatawa.

Ar augstas waldischanas atkauschamu esam dibinajušhi un atwehrušhi jawnu grahmatu- un bilschu-drukatawu, muhsu paschu namā Rihgā Bruneneču-ēelā (Nitterstr.) № 53 sem

Brahtu Busch firmas.

Luhdsam wisus muhsu agrašos andeles draugus un itweenu muhs apmelleht ar saweem pastellejumeeem. Drukū darbu apstellejumūs, ka ari grahmatu prašijumus war isdarit Brahtu Busch grahmatu bodē Rihgā pee Semes wahrteem.

Wiseem nestawas zehteem, turi aif staudibas gribeja un weht tagad mehgina muhsu darboschanos isjault, pasinojam ka wimu publiki ar gluschi weltigi.

Brahti Busch.

Trefšbeen 18. maijā šē. g. pee krona Wirzawas pagasta waldbibas pahrbos uš wairatfolsišānu masakās dalās no 5, 10 un 20 mehru uš reisu 1059 mehri rubsu, 48 mehri meesču un 6 mehri aušu no pagasta magasiņes. Kas pee folsišānas grib pederalitees, tam ne wehlaki la pulst. 11. preeksch pusdeenās pee pagasta waldbibas japeteijahs un šalogs 5ta data no folsišānas summas jā-ēemāfā. La- bibu war dabut apstait 10. maijā un pahrboschanas terminā magasiņes klehti.

Krona Wirzawas pagasta namā tani 30. aprīl 1877.

Pagasta wezatis: J. Aufman.

[2-2] Pag. štr: G. Wahren.

Jelgawas dahmu komiteja

preeksch eewainotu un sliwu kareiwu kopšānas, pastahwo- šha sem muhsu Augstas Keisareenes Wisaugstakas aistahwe- šānas, gruntedamahs uš Wisaugstaki idota kara peeteikšānas manifesta, greešāhs pee teem, turi lihdžzetigi par beedribas mehriki grib ruhpetees, ar to luhgšānu, naudu, weschu un wahschu pahrsch- ēšānas lihdžektus dahwinat, kas top preti nemti Palejas-ēelā № 30.

G. Sieslača

grahmatu- un bilschu-drukatawa

Jelgawā, pee tirgus-platscha

ušnemahs wišadus darbus preeksch privateem, pagastu wal- dibahm un pagastu teefahm šagatarwot, kā:

Marginalus, aktuwahkus, magasiņ tabulas un wiša- dus zitadus formularus, labakos isstrahdajumus un par lehtakahm māfahm.

Tapstaf: Kristibū, prezibū, laulibas- un kahju-bitetes.

Vales-bitetes un t. pr.

Wifu latwistu grahmatu pahrboschānu.

Semkopjeem pasinoju,

ta manā fabrikā war dabuht par peeklahjigu ženu un ar galwošānu peh; Battijas politechniņas pahraudisshānas franziņas analisheem: Kaulumistūs, superfosfatus, kalifahli, koinitu u. t. p.

Preeksch dšels un tēšrauda rūhdishānas pulweri samaltūs ragūs. Wehweri, mahšderi u. z. amatneeti war dabut lihmgalertu par 1 rub. 60 kap. lihbs 2 rubl. pudā.

Preeksch barokku un audšējanu lopu ehbināšānas šanlu miltus.

Ari peenemu apstelleschānas uš Anglu- un Wahžu-superfosfateem, wišahm guano šortehm u. t. p. un apgaždaju ar procentu apgalwošānu par mehrenašo tirgu. Tee las: pee manis pehret wairat ta 200 pudus wēeni, reišā war uš mana rehtina litt politechniņumā pirtto prezi pahraudisht.

Richard Thomson

Rihgā.

Fabrikā ahripsuš Zahna wahrteem pee uhdensstuntes.

Langdales Superfosfatu

teescham is fabrikas Anglijā Kūkastles pilšehtā pahrbodam no lehgera un ari peenemam pasteleschānas uš leelahm partijahm ar apgalwošānu par šaturu peh; Rihgas politechniņuma imekleschānas,

General-agenti preeksch Breewijas

Goldschmidt un beedr.,

Rihgā

uš leelās pils- un liter-ēelas stuhra.

Skolas behrni
atrod labu ušturāsweetu un šaipnu ušnemšānu pee galdbeeča meistera

S. Eplē
Jelgawā, Pastes-ēelā № 31, pašā mahšā.

Siteju- un šiftu- kulamāhs-maschines

Ar rolahm un šiftnahm dšenamas — luras žaur sawu šalishānu ari pee mums tā toti derigas israhdijschāhs — ar mīšnu lehgerem un ar dšelsu- waj kola-šellehnt; wijadus Angleschu- un Sweedru- arklus;

dšelsu nandas- un wehrtibas- pa- pihru šlapius preeksch pagasta wal- dibahm [185]

Bieglers un beedr.,
Rihgā, Seelajā Rits-ēelā № 19

„Champion“ pļaujamāhs machines

Ar turahm Rurjeme, Widseme un Šgaur- nišā wairat ka 120 mušchās šrahda un luras pee wahreba war pefault, pahrbod

P. van Dyk Rihgā.

Štaidras un labi dihtošchās bastard- ahholina sehklas par lehtaku ženu ne tā is ahšemes, ir pahrbodamas. Rur? war dabut šinat „Balt. Semf.“ ekspedizijā.

Ar rolahm, tā ari ar kahjahm dš- enamas

schuhšchānas- machines

preeksch mahjas- bruhšes, tā ari preeksch šroderem, šurpneefeeem, rehdiņee- teem pahrbod par lehtakahm ženahm [167]

Bieglers un beedr.

Dr. Boorten,
ihpāschs ahrišs preeksch kalta- un aušchu-šlindahm,
Rihgā,
Seelajā šlajēšu ēelā № 2.

Kara kahrtēs
dahūjamas J. G. S. Kapteina grahmatu pahrbotamā Šešch-Rihgas seelajā šlajēšu- ēelā № 4.

Wiseem
saweem žeenijameem andeles beedreem, draugeem, radeem un pašihštameem, luru un tahku, daru ar šcho šinam, tā ar šchi gada Jurga deenu sawu lihdschānigo ez- dšīwi Kalētus aistahj un nometos Durbes meestīnā, kur tapat tā armeenu dahrsu sehklas un augtu-šotus pahrboschu un luhdsu tadeht manu tagadejo adreš eewehrot.

Durbē pee Grobinas, 1. maijā 1877.

S. Meyers,
dahisneeks.

Žeenijamus šemkopjus, kas gribetu eetaišt

šemkopibas- un amatneezibas darba-weetas,

tā: šudmalas preeksch miltēem, šehrēlehm, šanleem waj eljas; tā pat ari šahžu-šud- malas, šeegetu žepūs, šemes-maltas špai- bus, wilnas-lahšstūmes, waj alus-bruhšchus un brandwišina dedšinatwes, šarant žaur šcho uš to ušmanigus, ša žiwit-šinschereis

N. Diekmann lūngs, las wairat gabus ar šahdahm leelahm darbojees un tahš šfehginājis, peedahwajahs preeksch plahnu šagatarwošchānas, ēenahšchānu- un šf- dšānu-āprehtinašchānas un padoma peedo- šchānas, šahda wihšē tas wislaboki šdā- ramis, un nem preti šahdus ušdeenumus šawā šantōfē

Bieglers un beedris,
Rihgā, Pils-ēelā № 19.